

Tine Damsholt er Ph.D. og lektor i etnologi ved Saxo-instituttet, Københavns Universitet. Hun har bl.a. skrevet „Fædrelands-kærlighed og borgerdyd“ (2000), „Making Citizens - on the Genealogy of Citizenship Ceremonies“ (2008) og med D.G. Simonsen og C. Mordhorst „Materialiseringer. Nye perspektiver på materialitet og kulturanalyse“ (2009).

TIL KULTURHISTORIENS GE- NEALOGI

En diskussion af kulturhistoriens genstande og strategier

Hvad er kulturhistorie? Dette retoriske spørgsmål stillede en af dansk kulturhistories faddere Troels Troels-Lund allerede på tærsklen til det 20. århundrede og gav sit eget veloplagede og polemiske svar,¹ hvor han hyldede dagliglivets historie frem for staternes og krigenes historie. Men er dette svar – såvel som spørgsmålet – stadig relevant i det 21. århundrede? I det følgende skal vi se lidt nærmere på, hvad det særligt er kulturhistorie kan, og hvorvidt og hvordan den adskiller sig fra den almindelige historie.²

Kulturhistorie er ofte et lidt vagt defineret felt på trods af, at den fra periferien har bevæget sig mere ind i varmen og i højere grad er med til at sætte de forskningspolitiske dagsordner. Oftest er kulturhistorien blevet defineret som havende en anden empirisk genstand end den almindelige historie. Idet følgende vil jeg dog argumentere for, at kulturhistorie i stedet kan anskues som en kritisk og selvrefleksiv strategi. Det vil jeg gøre med udgangspunkt i en konkret hændelse. Som barn kørte jeg en dag sammen med min far over Christiansborg Slotsplads. Ved synet af rytterstatuen udbød jeg: „Ja, det er jo Frederik d. 7, men hvad hed hesten?“ Min familie har siden ment, at jeg her afslørede mig som kommende kulturhistoriker. Spørgsmålet er imidlertid hvordan – og det skal vi gennem artiklen se nærmere på.

---

1 I skriftet „Om Kulturhistorie“ fra 1894, der senere blev trykt som indledning til 3. og 4. udgaven af hans *Dagligt Liv i Norden i det 16. Århundrede* (første udgave 1879 - 1901).

2 Artiklen er en viderebearbejdelse af en forelæsning i anledning af 40 års jubilæet for etnologi som universitetsfag i Danmark. Jeg takker redaktionen for opfordringen og anledningen til en egentlig publicering.

I en traditionel forståelse var dette et kulturhistorisk spørgsmål, fordi jeg udviste mere interesse for de anonyme, umælende figurer i historien og for samfundets brede lag end for den traditionelle politiske historie med dens fokus på enkeltpersoner i samfundets top. Jeg valgte således et andet objekt for min barnlige interesse end den traditionelle histories. I denne traditionelle forståelse defineres kulturhistorie som en særlig slags historie, der interesserer sig for det, den „store historie“ overser. Det er fristende at definere kulturhistorie på en sådan måde, så identiteten skabes gennem kontrasten til historiefaget og særligt forskellen på de to traditioners empiriske objekt. Kulturhistorie defineres i så fald som omhandlende et specifikt udsnit af fortiden fx den almindelige befolknings dagligliv – dvs. bliver defineret ud fra et specifikt genstandsfelt. Netop sådan definerede Troels-Lund kulturhistorien som „dagliglivets historie“ med vægt på dagligdagens genstande. Berømt er nok hans bemærkning om, at han så langt foretrak viden om brugen af tændstikker frem for „et rundeligt antal kurfyrster“.³

Det er imidlertid ikke så sikkert, at definitionen af kulturhistorien ud fra dens særlige empiriske genstand er holdbar i det 21. århundrede. En sådan definition medfører i hvert fald et betragteligt dilemma med hensyn til fremtid og selvforståelse efter det, som man i humaniora ofte betegner „the cultural turn“, hvor bl.a. historiefaget begyndte at opdyrke nye felter af fortiden og at anskue dem på nye måder ikke mindst inspireret af antropologien.

Den kulturelle vending i historien

Den kulturelle vending tog inden for historiefaget mange retninger, men fælles var, at man først og fremmest definerede de nye strømninger i kontrast til den økonomisk orienterede social- eller strukturhistorie, der havde domineret historiefaget i anden halvdel af 1900-tallet, med den franske *Annales*-skoles 2. generation som det klassiske eksempel.⁴

Tidsskriftet *Annales d'histoire économique et sociale* var netop startet i 1929, som en reaktion mod den politiske og nationale begivenhedshistorie. Man ville i stedet åbne historiefaget mod samfundsvidenskaberne og arbejde ud fra et positivistisk eller naturvidenskabeligt ideal og finde generelle (kausale) forklaringer og sociale lovmæssigheder. „Det sociale“ eller samfundsstrukturer blev historiens genstand. Historien var kollektiv historie eller strukturhistorie, hvor begivenheder kun var skummet på bølgerne på historiens hav, mens de strukturelle forandringer over lange tidstræk – „la longue durée“ – var de store dønninger med Fer-

---

3 Citatet lyder som følger: Jeg tilstaar min Skrøbelighed, jeg bytter gerne min Viden om flere preussiske Hertuger for Kendskabet til Lampeglassets gennemsigtige Skorsten, og jeg afstaar endog et rundeligt Antal Kurfyrster for Brugen af Tændstikker (1908 XXII).

4 Burke 1990.

nand Braudels berømte karakteristik.⁵ Man kunne fristes til at sige, at de enkelte menneskers skæbner, det levede liv og erfaring, ofte druknede i interessen for de store strukturer – det var i hvert fald bl.a. det, man i nybruddet vendte sig imod.

Man kan med rette diskutere, om nyorienteringen var et brud med eller egentlig i tråd med Annales-traditionen. Le Roy Ladurie's *Peasants of Languedoc* (1966) var således både et kvantitativt studie med langtidts statistik over befolkningsvækst og priser på fødevarer og indvarslede samtidigt mentalitetshistorien. Værker som hans *Montaillou* (1975) og Philippe Aries *L'enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime* (1973) er både Annales-værker, men dannede også afsæt for den nye vending mod dagliglivet i forhistorien. Annales-historikerne var således både eksponenter for strukturhistorien, men også for den mentalitetshistorie, der som en del af *La Nouvelle Histoire*⁶ gav inspiration til de nye interesser.⁷

Med den kulturelle vending kom historie i højere grad til at dreje sig ikke blot om hverdagslivet, men om oplevelsen af dette og de såkaldte levede erfaringer. Fra den kollektive historie flyttedes fokus til individer og mindre grupper og i flere tilfælde til rekonstruktion af relationer i mindre enheder som fx studier af landsbyer i et langt tidsperspektiv.⁸ Nye emner fyldte de historiske monografier: livsaldre, følelser, læsekyndighed, familie og slægt, seksualitet, ritualer, folkløse, verdensbilleder, hekse og kættere. For at komme tæt på de enkelte mennesker af den brede befolkning måtte man ofte ty til retssagsmateriale,⁹ og det betød, at det ofte blev de særlige, de marginale og de udstødte, hvis livsverden kunne belyses. Men efterhånden blev også de højere lag og den politiske kultur bl.a. omkring den franske revolution emner for den ny kulturhistorie.¹⁰

Den nye type historie benævnte sig ofte mikrohistorie, dvs. i kontrast til den makrohistorie, som den samfundsvidenskabelige inspiration havde affødt, og hentede i højere grad inspiration i den antropologiske tradition. Særligt som den udformedes hos den amerikanske antropolog Clifford Geertz.¹¹ I andre udgaver af den såkaldte „New cultural history“ (fx hos Lynn Hunt) er den post-strukturalistiske inspiration især fra Michel Foucault større. Med afsæt i diskursanalysen og det socialkonstruktivistiske perspektiv har man også her taget afstand fra strukturhistoriens kausale forklaringer og i stedet lagt vægt på kompleksiteten og den historiske kontingens.

Min hensigt er ikke at gøre rede for alle implikationer og variationer af den kulturelle vending. Det centrale er her, at kulturhistorien ofte har defineret sig i kontrast til den såkaldt store eller traditionelle historie bl.a. via en drejning af

---

5 Burke 1991, 4.

6 Le Goff, Chartier & Revel eds. 1978.

7 For diskussioner af sammenhænge og brud se fx Iggers 1997, Burke 1991 og Christiansen 2000.

8 Fx i Hans Medicks og David Sabeans studier.

9 Fx i klassikerne i genren: Carlo Ginzburgs: *Osten och maskarna* (1979/1983) og Natalie Zemon Davis: *The Return of Martin Guerre* (1982).

10 Fx Burke 1992 og Lynn Hunt 1984 og 1992.

11 Se fx Darnton 1978.

empirien mod almindelige menneskers oplevelse af dagliglivet. Denne kontrastering er i høj grad sket inden for historiefagets egne rammer, så historiefaget i mange varianter er blevet identisk med kulturhistorie. Det giver derfor ikke megen mening at lade kulturhistorie være en eksklusiv betegnelse på andre discipliner uden for historiefaget som fx etnologi. At være en kulturhistorisk disciplin i modsætning til historiefaget er ellers en af de måder, hvorpå etnologien har formet sin selvforståelse. Især i dansk sammenhæng, hvor den kulturhistoriske tradition er meget stærk inden for etnologien.

Nye definitioner af kulturhistorie

Men giver det stadig mening, at definere kulturhistorien i opposition til den almindelige histories temaer og dermed definere den ud fra sit objekt? Med opblødningen af de humanistiske fags grænser synes det ikke særligt frugtbart at finde sin faglige identitet gennem et bestemt empirisk objekt, som alle andre i øvrigt også studerer. Ideen om et særligt genstandsfelt har mistet betydning i takt med, at de kulturhistoriske emner er blevet mainstreamet inden for historiefaget. Etnologen Palle Ove Christiansen har da også hævdet at kulturhistorien ikke er karakteriseret via sit objekt, men af at være i stadig opposition til og i defensiven i forhold til den store historie.¹² Det er imidlertid tvivlsomt, om denne bestemmelse af kulturhistorie er mere fremtidssikret end bestemmelsen ud fra genstandsfelt. Karakteristikken af kulturhistorien som oppositionel er uden tvivl relevant for, hvordan udvalgte udgaver af kulturhistorien i bestemte historiske situationer har defineret sig som fx Troels-Lund¹³ og senere mikrohistorien.¹⁴ Men sådanne oppositioner er alt for situationelt betingede til at give kulturhistorie indhold på langt sigt og i særdeleshed i den standende fagdebat.

Man kunne parallelisere problemet til den udvikling, der er sket med det antropologiske og brede kulturbegreb, der er blevet så fremherskende (også i den offentlige debat), at alt så at sige forklares som et resultat af kultur. Men hvis „alt“ mere eller mindre kan anskues som kultur, hvordan kan vi så anvende „kultur“ som analytisk koncept? Paradoksalt nok har begrebet kultur da også mistet betydning som analytisk begreb i de antropologiske og etnologiske fag, i takt med at det har bredt sig til alle de øvrige discipliner og den offentlige debat.

Noget kunne tyde på, at den traditionelle opdeling af *Humaniora* i en række fagdiscipliner mere generelt er truet af den kulturelle vending, der har mudret grænserne mellem tidligere klart afgrænsede empiriske områder. Mere grundlæggende har den kulturelle vending (i den socialkonstruktivistiske variant) pro-

---

12 Christiansen 2000.

13 Se senere og Stoklund 1987 og 1989.

14 Se Christiansen 2000.

blematiseret de empiriske objekters evidente og ontologiske status. Man har i stedet vist, hvordan også de videnskabelige kategorier er sociale konstruktioner, der gives indhold og dermed konstrueres gennem de empiriske undersøgelser, hvorigennem de selv samme kategorier studeres. Man kunne således hævde, at fagene selv har været med til at producere det klassifikatoriske system, som deres identitet som forskellige discipliner med hvert sit genstandsfelt bygger på.

Den kulturelle vending og socialkonstruktivismen har for alvor bidraget til at stille spørgsmål ved fagdefinitioner baseret på udpegelsen af specifikke objekter, som man hævder sit monopol på. Spørgsmålet er da også, om fagdisciplinernes logik udelukkende udgøres af en sådan opdeling af verdens mangfoldighed i afgrænsede empiriske objekter? En fagtradition er i lige så høj grad båret af praksis og af en faghistorie, der dels udgør fagets udvikling, men også diskussioner af og erfaringer med grundlæggende problemstillinger, der som klangbund for selvrefleksion må danne baggrund for enhver fornyelse.

I den forstand er kulturhistorie ikke defineret ved et bestemt objekt, men snarere et perspektiv: et spørgsmål om at analysere kulturelle forskelle og relationer i et transformationsperspektiv, der både ser på brud og kontinuitet, på produktion og reproduktion af kulturelle former. Det kulturhistoriske er derved ikke at have fortiden som særligt objekt, men at analysere såvel fortid som samtid i et kulturhistorisk perspektiv, så der også i nutidsstudier fokuseres på, hvordan kulturelle processer og forhold er formet historisk, og at der derfor altid er specifikke forudsætninger for enhver kulturel form. Dertil knytter sig en videnskabsteoretisk dimension: at se kulturhistorien og den kulturhistoriske tradition som en integreret del af den virkelighed den vil begribe. I den forstand er det nyttigt at se kulturhistorisk på sit eget fag: dvs. at se på hvordan bestemte problemstillinger stadigt vender tilbage, mens andre fornys og forandres. Og at se på hvordan fagets genstandsfelt og kategorier formes og forandres som et integreret element i disse problemstillinger og skiftende perspektiver herpå.

Jeg vil således hævde, at kulturhistorie ikke skal handle om at udskille et bestemt objekt, men i stedet om at bruge kulturhistorien som redskab til at problematisere nutiden. Udviklingspotentialer må bl.a. bestå i at arbejde på at klargøre, hvordan og med hvilke strategier vi allerede gør og vil gøre dette i fremtiden. Her mener jeg, at der er inspiration at hente mange steder, men har her valgt at fremhæve en enkelt kulturhistoriker: franskmænden Michel Foucault og særligt den kulturhistoriske strategi han benytter i sine sene værker: det han kalder Genealogien.

Genealogien hos Foucault

Foucault er, som de fleste, der har ladet sig inspirere af hans analyser, ved, ikke nem at følge metodisk. Hans ambition er ikke at udarbejde et kohærent teore-

tisk begrebssystem. I stedet er de analytiske redskaber han udvikler bundet i konkrete empiriske analyser, og der er store forskelle mellem de enkelte værker. Formodentlig er det mere relevant at tale om et antal analytikker, end en egentlig foucaultsk teori eller metode. Jeg skal spare læserne for en længere Foucault eksegese, hvor jeg symptomallæser de metodiske greb i hans værker. I stedet har jeg grebet til et enkelt mere programmatisk essay fra 1971: *Nietzsche – genealogien, historien*,¹⁵ hvor han med udgangspunkt i Nietzsches arbejder fabulerer over, hvordan historie bør bedrives. Her vil jeg trække nogle af de pointer frem, som jeg mener, kan give et relevant bud på, hvordan en analytisk, kulturhistorisk strategi kunne tegnes op.

Generelt kan man sige, at genealogien netop er en strategi til at historisere nutiden. Vise dens „inventedness“ – vise vilkårligheden af det i samtiden givne.¹⁶ Foucault benytter da også andre steder betegnelsen „history of the present“ for at karakterisere dette samtidsanliggende, hvilket kulturhistorikeren Nicolas Rose her fortolker:

*Such genealogies seek to destabilize a present that has forgotten its contingency, a moment that, thinking itself timeless, has forgotten the time-bound questions that gave rise to its beliefs and practices. In making these contingencies thinkable, in tracing the heterogeneous pathways that led to the apparent solidity of the present, in historicizing those aspects of our lives that appear to be outside history, in showing the role of thought in making up our present, such genealogies seek to make the present open to reshaping.*¹⁷

Genealogi betyder jo afstamning eller slægtsforskning og det er også en form for slægtskabshistorie Foucault lægger op til her, men en slægtskabshistorie der destabiliserer enhedslige og essentialistiske opfattelser. Det genealogien skal eftersøge, er de kulturelle fænomeners (det han her kalder „hændelsernes“) **herkomst**: deres slægtskaber bagud i tid, hvordan de forgrener sig i samtiden og hænger sammen med fremtiden. Man kan som bekendt altid grave videre i en slægt og dens forgreninger og det både i fortid, samtid og fremtid. Slægtskaber forgrener sig både i tid og rum, og i den forstand er Foucaults genealogi-begreb beslægtet med de rhizomatiske og decentraliserede fænomener, som Deleuze og Guattari har beskrevet det (1988). Som svampenet forgrener de sig og danner stadig sideskud og udløbere, der igen kan frigøre sig og danne nye forgreninger.

Tilsvarende opstår kulturelle former ikke på bar bund med en begyndelse, men er altid allerede i slægt med noget andet. Herkomsten er netop aldrig unilineær men forgrenet. Vores herkomst er sammensat og heterogen, og som en slægtsforsker skal vi altså se heterogeniteten og de kulturelle netværksforgrenin-

15 Første gang trykt som „Nietzsche, la génealogie, l'histoire“ i *Hommage a Jean Hyppolite* i 1971. Nærværende artikel trækker primært på Søren Gosvig Olesens reviderede oversættelse fra 2001.

16 Denne læsning af Foucaults essay er på linje med læsningen i Dreyfus og Rabinow 1982 p. 104–112.

17 Rose 2007 p. 4 – 5.

ger som familieforbindinger med dertil hørende uægte børn, papmødre, grandtante, indgifte svigerinder og valglægtskaber. Ideen om herkomst sætter Foucault i kontrast til historikernes søgen efter „ursprung“ eller oprindelse. At søge herkomst er således en kritik af ideen om, at tingenes essens eller sandhed ligger i deres oprindelse. Bag ved tingene er der kun „den hemmelighed at de er uden essens, eller at deres essens blev konstrueret stykke for stykke, ud fra figurer som var fremmede for dem“. ¹⁸ Historien lærer os, ifølge Foucault, at le af oprindelsens højtidelighed af ideen om at tingene i begyndelsen var i deres fuldkommenhed. Tværtimod er ankomsten latterlig og ironisk.

I stedet for oprindelse anbefaler Foucault, at man ser på **tilsynekomst** på den historiske scene. Her skal man studere „begyndelsernes“ omstændeligheder og tilfældigheder. Ved at tale om begyndelser i flertal understreger Foucault netop det heterogene i tilsynekomsten i modsætning til en oprindelse, der vil søges i det entydige. Tilsynekomsten vil således aldrig være entydig men fremvise **heterogenitet** og indbyrdes kampe. Et vigtigt led i strategien er således at udslette enhedspræget og opsplitte det tilsyneladende enhedslige. I Foucaults kulturhistorie er der ingen konstanser, som det er opgaven at finde eller genfinde og slet ikke os selv: mennesket er ikke en konstans. Her er altså tale om en radikal historicitet. Herkomstanalysen skal således ikke henviser til det entydige fx individet, racen eller den sociale klasse. I stedet opsplittes jeg'et, den kohærente identitet, og på den tomme synteses plads og sted kan tusindvis af nu tabte begivenheder myldre frem. Den genealogiske analyse er fuld af modsigelser og mangfoldighed. Den opløser tingene i deres sammensatte ophav.

Et andet led i strategien er at **se på overflade** frem for dybde. I stedet for at gå i „dybden“ i traditionel forstand, ligger meningen ifølge Foucault i overfladens praksisser snarere end under eller bag overfladen. Foucault behandler fx i *Seksualitetshistorien* det 20. århundredes tro på seksualitet som en dyb og sand kerne i mennesket. I stedet for at tage denne idé om en indre kerne, man skal finde ind til, alvorligt er det genealogisk set i stedet netop denne tro på og søgen efter noget „dybt og skjult i menneskets indre“, der må iagttages og forstås. Dvs. at de mange teknologier, der ved at tro på og søge en individuel essens stabiliserer forestillingen om en sådan menneskelig essens, bliver det analytiske objekt. Og de er direkte observerbare. Fra den rigtige afstand og med det rigtige blik er de kulturelle processer dybt gennemsigtige. Man kunne sige, at det handler om at „mærkeliggøre“ eller eksotisere det, der synes naturligt. Og om at se på praksis frem for essens. Vi skal således ikke søge efter objekter ud fra vor tids konstituering og navngivning. I stedet må man analysere alle forhold i deres særegenhed og se sprækkerne og forskelligheden i de historiske konstruktioner af objekterne.

---

18 Foucault 1971/2001 p.59.

Genealogien skal frem for kontinuitet **se på brud**. Dette led i strategien skal primært ses som Foucaults vilje til at underminere fortællingerne om stadig udvikling og fremskridt. Dette punkt er måske ikke så aktuelt, som det var i 1971. Tværtimod er det, som flere kulturforskere har fremhævet, måske snarere kontinuitet vi trænger til at teoretisere.¹⁹ Brud i Foucaults forstand er dog ikke begivenheder i traditionel forstand, men diskursive brud, hvor nye essentialiseringer, kausalforklaringer og problemstillinger kommer til syne. Det centrale for Foucault er, at hændelser ses i deres **særegenhed** på afstand af enhver finalitet. Vi skal således ikke forstå historiske former som målrettede i relation til, hvad de senere udviklede sig til – som prototyper for nutidens fænomener – men forstå dem på egne betingelser.²⁰

Foucaults brud-begreb knytter sig imidlertid til hans episteme-begreb og dermed den lidt tvivlsomme epokale forståelse af stabile perioder med klare brud imellem, som mange har udfoldet i konkrete Foucault-inspirerede analyser. Mange kulturhistorikere har formodentlig gjort den erfaring, at i de nære analyser opløses de klare brud og man ser i stedet de små og ofte modsatrettede forskydninger.²¹ Man ser de små mutationer, sammenfaldene og tilfældighederne, sådan som Bruno Latour demonstrerer det så overbevisende i sine analyser i *The Pasteurization of France* (1984/1993), hvor han viser, hvordan Pasteurs videnskabelige gennembrud og sejre bygger på en lang række tilfældigheder. De processer, han minutiøst beskriver udgøres imidlertid først og fremmest af en række alliancer mellem allerede eksisterende praksisser og nye stabiliseringer af videnskabelige fakta. Fakta der igen holdes sammen af alliancer mellem humane og non-humane agenter. Latour kombinerer således en heterogen herkomstanalyse med en netværksanalyse.²² Med andre ord kunne man sige, at bruddene i nærbillede også opløses i modsigelser, tilfældigheder og heterogenitet, ligesom de andre enheder, der problematiseres. Foucault siger da også til indledning, at genealogien er „gråt i gråt“ dvs. gråtonernes og nuancernes studium.

Genealogen skal genfinde det Foucault kalder „begivenhedernes knopskydning“,²³ gennem hvilken et begreb eller kendetegn er blevet udformet. Målet er ikke at vise, at historien er til stede i nutiden og har påtrykt den en

19 Se fx Christian Kordt Højbjerg 2005.

20 Sådan som jeg fx selv har været interesseret i at forstå 1700-tallets patriotisme på egne præmisser og som andet og mere end proto-nationalisme, Damsholt 2000.

21 For en konkret analyse af en sådan forskydning se Damsholt 1999.

22 Fraværet af materialitetsdimensionen i mange Foucault-inspirerede analyser er et andet relevant felt for en kritisk videreudvikling af kulturhistoriske analyse strategier, som jeg i denne sammenhæng imidlertid vil undlade. For en videre diskussion af, hvad inddragelse af materialitet kunne bidrage med til kultur- og kulturhistoriske analyser, se Damsholt, Mordhorst og Simonsen (red): *Materialiseringer. Nye perspektiver på materialitet og kulturanalyse* 2009.

23 Også her kan Foucaults særlige begrebsbrug spille os et puds – de begivenheder, han refererer til, er ikke traditionelle historiske sådanne, men diskursive udsagns-begivenheder. Se fx Foucaults tiltrædelsesforelæsning „Talens forfatning“ fra samme år (1971/2000).

form, der var meningen fra begyndelsen, som en skæbne. I stedet skal vi opretholde splittelsen i det, der skete, og medtage tilfældighederne og det, der slog fejl. Historiens **vilkårlighed** eller kontingens må altså medtænkes. Foucaults kulturhistorie er en myriade af sammenfiltrede begivenheder og ikke af forenklede figurer med forsimplede forklaringer. De enkelte hændelser, må gribes i deres tilbagevenden – ikke med hensyn til at rekonstruere en langsom udviklingskurve, men for „at genfinde de forskellige scener, på hvilke de har spillet deres roller; punkterne i hvilke de udebliver, tidspunkterne, på hvilke de ikke finder sted, må defineres“.²⁴ Altså også de hændelser der holder op, løber ud.

Foucault paralleliserer genealogien til medicinen, idet „den stiller samtidens diagnose og kortlægger sygdomsforløbet“. Historien skal være den kur eller modgift, der kan optø status quo's stivnede maske af natur. Strategien er således at **historisere** det, der ses som uforanderligt. Det skal opspores der, hvor man mindst venter det, i elementer som går for ikke at have nogen historie: følelserne, kærligheden, samvittigheden, drifterne. Genealogien skal dermed **destabilisere** alt det, som vi tror, er fast og foranderligt (kroppen, sindssygdommen, seksualiteten), og opløse det i brud og historiske særheder. Genealogen tager ændringer i konstitutioner og problematiseringer alvorligt og viser det arbitrære i det givne. Som nævnt indledningsvis i denne gennemgang af centrale pointer i Foucaults genealogiske strategi kan denne destabilisering af givne sandheder i nutiden ses som det afgørende anliggende. Og genealogien fornægter ikke dette anliggende, tværtimod er genealogien – eller det Foucault kalder den „virkelige historie“ (i modsætning til den traditionelle historievidenskab) – ikke bange for at være perspektivisk viden:

Historikerne søger i størst mulig udstrækning at udslette alt det, som, i deres viden, kan risikere at røbe stedet, de ser fra, øjeblikket, de befinder sig i, hvilket parti de tager – deres uafvendelige lidenskaber. Den historiske sans ved sig, som Nietzsche forstår den, perspektivisk og forkaster ikke sin egen retfærdigheds system. Den ser fra en bestemt vinkel med det velovervejede sigte at sige ja eller nej, følge alle spor, giften sætter sig, finde den bedste modgift. Snarere end at foregive en diskret selvudslettelse foran det sete, snarere end deri at søge sin lov og at underkaste denne enhver bevægelse, den gør, er den historiske sans et blik, som ved, hvorfra, såvel som hvad, den ser. Den historiske sans giver enhver viden mulighed for i selve sin erkendelse at gøre sin genealogi op.²⁵

Den genealogiske strategi er således også en selvrefleksiv videnskabelig praksis, og ikke mindst dette sidste er en vigtig dimension. For genealogien har i den forstand også et videnskabsteoretisk bud. Her betyder den også en radikal historicitet i forhold til den måde, hvorpå man må forstå de videnskabelige praktikker selv og deres skiftende problematiseringer, begrebsdannelser, synsvinkler og

24 Foucault 1971/2001 p. 57.

25 Foucault 1971/2001 p. 72-73.

arbejds måder. Vi skal vende tilbage til dette senere, men først skal vi lægge den første brik til en genealogisk analyse af kulturhistorien.

Til kulturhistoriens genealogi

I stedet for at forstå kulturhistorien via dens oprindelse, består det at følge herkomstens komplekse fremadskriden i „at opretholde det, der er sket i den splittelse, der er særegen for det“. Vil man skrive en analyse af kulturhistoriens herkomst, må man derfor se på dens tilsynekomst, på de splittelser og modsætninger, den fra starten rummer, og de problematiseringsformer, den er indskrevet i. Det mest oplagte sted at begynde en sådan herkomst- og tilsynekomstanalyse for kulturhistorien i dansk sammenhæng er Troels Troels-Lund lille kampskrift „Om Kulturhistorie“ fra 1894, som da også indledte denne artikel. Her tog Troels-Lund til genmæle over for den hårde medfart hans store værk *Dagligt Liv i Norden i det 16. Århundrede* (1879-1901) havde fået hos den preussiske historieprofessor Dietrich Schäfer i den tiltrædelsesforelæsning i Tübingen 1888 og senere i sammes Danmarkshistorie. For Schäfer tjente Troels-Lunds værk blot som en anonym anledning til at fremføre sine argumenter i den verserende strid mellem tyske historikere om historiens egentlige genstand. Her finder vi den første tilfældighed og det større felt af historiefaglige problematiseringer, som kulturhistoriens tilsynekomst er indskrevet i. Schäfer hævdede i sin forelæsning, at historiens egentlige genstand var den politiske historie og særligt statens tilblivelse og vækst. Han havde kun foragt tilovers for kulturhistorien, som han betragtede som en restkategori omhandlende „de laveste fornødenheders tilfredsstillelse“, der blev tilbage, når den politiske historie og alle de andre specialdiscipliner havde taget deres.²⁶

Anderledes så Troels-Lund imidlertid på sagen. I et åbent brev til Schäfer, der senere blev trykt som indledning til 3. og 4. udgave af *Dagligliv i Norden*, polemiserede han mod Schäfers idé om kulturhistorie som noget lavere stående i forhold til den politiske historie, ligesom han påviste de særlige historiske og nationale forudsætninger for Schäfers opfattelse. Med et genealogisk analytisk greb kunne man sige, at i den specifikke anledning, som Troels-Lunds kampskrift rummer, kommer en række splittelser og modsætninger i kulturhistorien til syne, men dermed også centrale figurer forstået som indskrevne problematiseringsformer. Her skal vi blot se nærmere på to: spørgsmålet om kulturhistoriens genstand og kulturhistoriens formål.

I sin skridtvise argumentation hævder Troels-Lund først, at kulturhistorie er den egentlige historie, og at dette er udviklingen og fremskridtets historie i

---

26 For en grundig gennemgang af Troels-Lunds rolle og position i denne strid se Stoklund 1987 og 1989.

Troels-Lunds kontrafej sådan som det pryder 3. udgave af *Dagligt liv i Norden i det sekstende Aarhundrede*.

modsætning til den politiske historie, der kun er de forandringer der foregår på „rovdyrplanet“. Troels-Lund vender altså Schäfers graduering på hovedet ved at hævde, at staterne ikke er sædelighedens sæde, eftersom de ikke er sædelige overfor hinanden men som „rovdyr“. Staternes historie er derfor en „bugtet blodstrib“, mens den „virkelige udvikling“ ligger hos „individer, slægtled og folkeånder“. Troels-Lund polemiserer videre mod Schäfers idé om kulturhistorien som en restkategori eller hjælpedisciplin til den politiske historie. Han vender om på forholdet og hævder, at den politiske historie ikke kan afskrives, dels fordi man i fortiden har brugt så mange kræfter på den, dels fordi den er nyttig som „opfæstning for tidsfølge“. Den kan altså udgøre en kronologisk knagerække, eller som Troels-Lund mere poetisk udtrykker det: „et espalier for kulturudviklingens vinstok“.²⁷

Hos Troels-Lund finder vi altså ideen om dagliglivet som kulturhistoriens genstand, men ikke fordi kulturhistorien er defineret som en sub-disciplin af historien, men fordi dagliglivet er det sted, hvor de afgørende processer udspiller sig. Troels-Lund plæderer hermed for et helhedssyn på historien, der er dybere end de politiske begivenheder på overfladen. Troels-Lund afslutter sin lange svada om kulturhistoriens moralske overlegenhed ved at hævde, at den politiske historie om den erobrende stat altid handler om fremskridt, der er på andres bekostning.

27 Troels-Lund 1908: XIX.

„I Kulturhistorien er Glæden fælles, thi Tabet er ingens, Fremskridtet *alles*“. Kulturhistorien er således „uplettet af broderblod“. Elegant får Troels-Lund således problematiseret tidens etablerede anskuelser om statens moralske overlegenhed overfor dagliglivets fornødenheder. Det moralske overtag, som Troels-Lund her ved får etableret, hænger så snævert sammen med den anden centrale figur eller problematiseringsform, som vi finder hos Troels-Lund.

Den handler om, hvad kulturhistoriens formål er, eller hvad den skal bruges til. Her er Troels-Lund ligeså klar i spytet, som hvad angik kulturhistoriens objekt. Kulturhistorien er for ham et middel til national trøst (den historiske anledning er nederlaget i 1864) og fornyet vækkelse. Kulturhistorien er „erindringens datter“, der samler det bedste fra fortiden og viser en forklaret verden. Troels-Lund beskriver således, hvordan han „nedslagen over mit fædrelands ulykke“ spekulerede over, hvordan han kunne bidrage til dets genrejsning, og under indtryk af dette valgte sin „litterære livsopgave“: „At rejse et værn om det blødende folk af dets bedste minder“. Kulturhistorien har således et specifikt anliggende i samtiden: den skal højne modet, vække ny kraft og selvtillid.

Vi er således ovre i det, vi i dag kunne kalde en „identitetspolitisk“ brug af kulturhistorien. Troels-Lund er sig denne næsten instrumentelle brug af historien helt bevidst og betragter den oven i købet som uundgåelig. Han nævner således, at teorier ofte er så mærkede af deres tid og omgivelser, at de blot tjener som „etikette på en enkelt historisk situation“. Vi kan her genkende Foucaults fremhævelse af kulturhistoriens vedkendelse af sig selv som perspektivisk. Troels-Lund anfægter således almenheden i Schäfers synspunkter ved at påvise, at de har Preussens sejr i 1864, 66 og 70 som deres forudsætning. Schäfer havde nemlig hævdet, at kulturhistorie er et symptom og kendetegn på „et lille folks svaghed, slaphed og selvopgiven“.

Denne problematisering af kulturhistorien er det egentlige anliggende for Troels-Lund, der gennemsyrrer hans argumenter. Ikke blot skal han vise, at kulturhistorie er ligeså god om ikke bedre end politisk historie, og at den kan bruges til at vække folket. Han skal også vise, at kulturhistorie ikke er de svage nationers historie, men tværtimod de (moralsk) overlegnes historie. Det gør han ved at anføre, at havde Schäfer skullet karakterisere den rigtige historie på et andet tidspunkt, så kunne han også have måttet vælge kulturhistorien. Videre påviser han, hvordan han selv har brugt kulturhistorie som et led i den politiske kamp om Københavns forsvar, han selv var en del af. Kulturhistorie er således led i den kulturelle såvel som militære mobilisering.

At kulturhistorie således har et formål, der ligger uden for den selv, betyder også noget for fremstillingsformen. Troels-Lund taler således for en historisk fremstilling, der ikke udelukker de almindelige mennesker, men tværtimod gør en dyd ud af at „frigøre sig for præget af fagmand“ for i stedet „blot at være menneske“. Han må således undgå „historikerens skær“, der fremstiller sin un-

dersøgelse snarere end sagen, og han må være fortrolig med „sprogets dragende magt“. Herved imødegår Troels-Lund også indirekte Schäfers kritik af hans lidt lemfældige omgang med kilder og dokumentation ved at fremstille den historiske kildekritik som en barriere snarere end et ideal for den historieskrivning, der vil gøre nytte og virke i sin samtid.

En central figur eller problematiseringsform hos Troels-Lund er således han opfattelse af, at enhver historieskrivning er bundet af og afspejler sin egen samtid, og dermed at kulturhistoriens ærinde og formål må angå samtiden og dermed må udspringe af, hvad der er behov for i samtiden. Synspunkterne på, hvad kulturhistoriens genstand er, er dermed snævert knyttet til, hvad kulturhistorien skal bruges til i identitetspolitisk sammenhæng. Man kunne hævde, at Troels-Lund hermed underminerer sine egne argumenter for kulturhistoriens overlegenhed, idet de bliver transparente i relation til deres strategiske funktion. En anden fortolkning kunne være, at denne spænding eller „splittelse“ mellem de to problematiseringsformer er indskrevet i kulturhistorien.

Pointen med ovenstående lille bidrag til kulturhistoriens genealogi har selvfølgelig ikke været at hævde, at her i tilsynekomsten finder vi den egentlige og sande bestemmelse af eller karakteristikum for kulturhistorien. I stedet kan vi med herkomstanalysen se, at kampen om kulturhistoriens genstand og formål har været indskrevet fra begyndelsen. Bestemmelsen af dagliglivet som kulturhistoriens genstand fremkommer som en specifik strategi hos Troels-Lund i relation til hans samtids nye problematiseringer og konceptualiseringer af fortidsforståelsen og fortidsanvendelsen. Denne bestemmelse af dagliglivet som kulturhistoriens genstand, der dengang var én blandt mange strategier, fremstår her et århundrede efter som evident og naturaliseret. Men med genealogien kan vi destabilisere denne definition og vise dens historicitet og situationsbundethed – eller „the time-bound questions that gave rise to its beliefs and practices“ for at følge Rose's tidligere citerede karakteristik af genealogien.

Kulturhistoriens kulturhistorie rummer således ikke et svar på, hvad kulturhistorie er, men understreger på den anden side, hvordan enhver bestemmelse af kulturhistoriens genstand er bundet til det felt af problematiseringsformer, den specifikt er indskrevet i. Således også nærværende diskussion. Genealogien implicerer hermed en radikal historicitet, også hvad vor egen praksis angår. Men genealogien er ikke blot en strategi til at destabilisere det, der tages for givet, det er også en strategi for kritisk selvrefleksion: Eftersom enhver videnskabelig praksis udspringer af sin samtids problemstillinger, så kunne vi eksplicit som Troels-Lund tage denne binding til samtiden på os og videre benytte kulturhistorien som en bevidst valgt strategi til at problematisere de antagelser i samtiden (og herunder vores egne fag og discipliner), der udgør de største anstødssten for udvikling og forandring til det bedre.

Afslutning

Når jeg i denne diskussion af kulturhistorie har valgt at pege på Foucaults genealogiske strategi og med den en ny forståelse af, hvilke problematiseringsformer, der kommer til syne hos Troels-Lund, skyldes det, at jeg mener, at der her er relevante bud på, hvordan kulturhistorie kan videreudvikles som kritisk strategi i det 21. århundrede. Det drejer sig først og fremmest om at styrke det klare nutids afsæt for de kulturhistoriske analyser. I den forstand er det altid et anliggende i nutiden, der gør en kulturhistorisk eller genealogisk strategi relevant, idet der er antagelser eller praksisser i vores samtid, der skal udfordres og destabiliseres ved hjælp af kulturhistorien. Vi må således mere eksplicit lade nutidige problemstillinger være afsæt for en kulturhistorisk perspektivering og vise, at det kunne have og har set anderledes ud. At de forhold og sammenhænge, vi tager for givet i nutiden, er mere eller mindre tilfældige og med fordel kan undersøges og problematiseres ud fra deres formative periode, hvor de dukker op på den historiske scene, og hvor de ser mere modsætningsfulde og mindre entydige ud.

Den nutidsproblematik, der evt. allerede er i vore kulturhistoriske studier, er ofte alt for implicit. Vi får ikke altid forklaret og udfoldet, hvordan vore analyser har bud til den nutidige debat. Her tror jeg, vi kan lade os inspirere af den politiserende og rabiante Foucault – men også af andre kulturhistoriske traditioner som fx den etnologen Orvar Löfgren udfolder, hvis kulturhistoriske problematiseringer altid udspringer af igangværende og aktuelle kulturelle processer.²⁸ Vi må således tage alvorligt at genealogien, i modsætning til det klassiske historiefag, skrives baglæns – og som slægtskabshistorie starter i nutiden og graver bagud for at finde forudsætninger for, at det blev, som det blev. Vi kan dermed også – som Troels-Lund – tage de politiske implikationer af vores analyser alvorligt. Det betyder imidlertid ikke, at alle mikro-analyser eller kulturhistorier er lige relevante. Vi må i stedet lade os inspirere af Foucault og sætte ind der, hvor vi mener, at det er mest påkrævet, hvor vi virkelig har et samtidigt anliggende.

Dette ligger i tråd med videnskabshistorikeren Donna Haraways fremhævelse af „siteret viden“ som det på en gang nye videnskabelige ideal og grundvilkår. Vi er både hinsides objektivismens tro på det ikke-involverede og uanfægtede blik fra „nowhere“ og kulturrelativismens påpegning af de mange samtidige synsvinkler og blikke „anywhere“, der har medført en form for nihilisme, hvor alle synspunkter er lige meget værd. I stedet må vi tage vores siterethed på os og producere de former for viden, der muliggør, at vi kan gøre det „bedre“ – uden selvfølgelig at hævde, at der findes en objektiv eller universel målestok for dette (1991). I Haraway's forstand bliver kulturhistorie således en siteret og kritisk strategi.

---

28 Se fx Löfgren 1997.

Et andet afgørende felt for mulig inspiration er videnskabsteoretisk, dvs. vores forståelse af egen praksis. Hos Troels-Lund såvel som i genealogiske studier af, hvordan og på hvilke betingelser viden skabes og anerkendes som viden, er det centralt, at videnskaberne ikke betragtes som stående uden for den almindelige kulturhistorie. Tværtimod spiller enhver videnskabelig praksis sammen med andre praksisformer og udgør mulighedsbetingelser for hinanden. Det er således ikke tilfældigt, at bestemte problemstillinger dukker op på bestemte tidspunkter og i bestemte sammenhænge i historien. Noget muliggøres, mens andet udelukkes. Det betyder også, at det ikke er universelle begreber, der kan eller skal defineres. I stedet er det sammenhængen mellem viden og magt der må undersøges.

Til eksempel kan tjene de analyser Foucault udfoldede i sine forelæsninger de sidste år, af det han kaldte „governmentale rationaler“ eller ledelsesrationalitet i de moderne vestlige stater. Han undersøgte i den forbindelse, hvordan bestemte problemstillinger dukker op på den historiske scene på nye måder, fx hvordan relationen mellem stat og befolkning aktualiseres på en ny måde, og hvordan dette spiller sammen med udviklingen af nye videnskabelige og politiske praktikker og teknologier og med dem deres konceptualiseringer af det nye genstandsfelt.²⁹ Dette udtrykkes bl.a. i opkomsten af et nyt statsbegreb, der netop må forstås i sin specifikke historiske og geografiske kontekst og ikke som et alment statsbegreb eller en almen stats- og forsvarsproblematik, som vi kan genfinde på tværs af kulturhistorien.

Dette videnskabsteoretiske standpunkt betyder dermed også, at den videnskabelige praksis må rumme en stadig refleksion over egne muligheder og begrænsninger i form af det uundgåelige specifikke udgangspunkt. Enhver erkendelse har en grundlæggende historisk væremåde og er således kontekstafhængig som grundvilkår. Ambitionen er derfor ikke så meget at formulere endelige teorier, men at iværksætte reartikuleringer, der rokker ved det overleverede og alt for selvfølgelige, vi står midt i. Foucault tildeler dermed teori status af „praktisk omtanke“. Han hævder ikke en teori om beskaffenheden af en praksis, men en teori, der anskuer teori som praksis, og som selv fremstår som praksis. En social praksis, der løbende ekspliciterer den tendens til selvproblematisering, som den allerede rummer i sig. En praksis, hvor det centrale er problematisering af en aktualitet, som den selv betragter sig som del af.³⁰ Kulturhistorie bliver i denne forstand til en radikal spørgen til og refleksion over det, der forekommer selvfølgelig – også hos en selv.

Jeg begyndte med en lille historie om, hvordan jeg som barn optrådte som kommende kulturhistoriker, da jeg spurgte til hestens navn. Ikke fordi jeg spurgte til en anden type empiri eller til et særligt kulturhistorisk objekt, men fordi jeg

---

29 Se fx Foucault 2002 a+b og 1983.

30 Raffnsøe 2004 p. 234-235.

implicit satte spørgsmålstegn ved og problematiserede den historievidenskabelige praksis, der tog for givet, at kun kongens og ikke hestens navn var interessant. Denne problematiseringsform greb jeg som barn ureflekteret og ved et slumpe-træf. Som professionelle kulturhistorikere kan vi i stedet benytte genealogiske strategier for at stille den slags kritiske spørgsmål, hvor de behøves.

Referencer:

- Burke, Peter 1990: *The French Historical Revolution. The Annales School 1929-89*.
- Burke, Peter 1991: *New Perspectives on Historical Writing*, Cambridge: Polity Press.
- Burke, Peter 1992: *The Fabrication of Louis XIV*, New Haven: Yale U.P.
- Christiansen, Palle O. 2000: *Kulturhistorie som opposition. Træk af forskellige fagtraditioner*. København: Samleren.
- Damsholt, Tine 1999: En national turist i det patriotiske landskab. *Fortid og Nutid*. 1999 nr.1 marts.
- Damsholt, Tine 2000: *Fædrelandskærlighed og borgerdyd. Patriotisk diskurs og militære reformer i Danmark i det sene 1700-tal*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Damsholt, Mordhorst og Simonsen (red.) 2009: *Materialiseringer. Nye perspektiver på materialitet og kulturanalyse*. Aarhus Universitetsforlag.
- Darnton, Robert 1978: *The Great Cat Massacre and Other Episodes in French Cultural History*. New York/London.
- Davis, Natalie Zemon 1983: *The Return of Martin Guerre*. Cambridge, Mass.: Harvard U.P.
- Deleuze, Gilles og Guattari, Félix 1980/2005: *Tusind Plateauer. Kapitalisme og Skizofreni*. Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedkunstskoler.
- Dreyfus, Hubert and Rabinow, Paul 1983: *Michel Foucault. Beyond Structuralism and Hermeneutics. Second edition with an Afterword by and an Interview with Michel Foucault*. Chicago: University of Chicago Press.
- Foucault, Michel 1971/2001: *Nietzsche, la genealogie, l'histoire. Paris / Nietzsche – genealogien, historien*. In: S. Gosvig Olesen (ed.): *Talens forfatning*. København: Hans Reitzels forlag.
- Foucault, Michel 1971/2001: *Talens forfatning*. In: S. Gosvig Olesen (ed.): *Talens forfatning*. København: Hans Reitzels forlag.
- Foucault, Michel 1983: The Subject and Power. In: Dreyfus and Rabinow (eds.): *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics. Second Edition*. Chicago: University of Chicago Press.
- Foucault, Michel 2002 a: Governmentality. In: *Power – essential works of Foucault 1954-1984, vol. 3*, London: Penguin.
- Foucault, Michel 2002 b: „Omnes et singulatiim“: towards a critique of political reason, In: *Power – essential works of Foucault 1954-1984, vol. 3*, London: Penguin.

- Ginzburg, Carlo 1980: *The Cheese and the Worms: The Cosmos of a Sixteenth Century Miller*. London.
- Hacking, Ian 1999: *The Social Construction of what?* Harvard University Press.
- Haraway, Donna 1991: Situated Knowledge: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. In: *Simians, Cyborgs and Women. The Reinvention of Nature*. Routledge, New York.
- Heede, Dag 1992: *Det tomme menneske. Introduktion til Michel Foucault*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Hunt, Lynn 1984: Politics, Culture and Class in the French Revolution.
- Hunt, Lynn 1992: The Family Romance in the French Revolution.
- Hunt, Lynn og Bonnel, Victoria E. 1999: *Beyond the Cultural Turn*. University of California Press.
- Højbjerg, Christian Kordt 2005: *Resisting State Iconoclasm: Religion and Political Culture among the Loma of Guinea*.
- Iggers, George 1997: *Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmoderns Challenge*. London: Wesleyan University Press.
- Löfgren, Orvar 1997: Kulturarvets renässans. Landskabsupplevelse mellan marknad och politik. Rig 1-2, *Kulturhistorisk Tidsskrift*, Lund.
- Latour, Bruno 1993: *The Pasteurization of France*. Harvard University Press, Massachusetts.
- Raffnsøe, Sverre 2004: Poststrukturalismen. In: *Fransk filosofi – Engagement og struktur*. (P. Lübcke ed). Politikens Forlag/Gyldendals Bogklubber.
- Rose, Nicolas 2007: *The Politics of Life Itself. Biomedicine, Power, and Subjectivity in the Twenty-First Century*.
- Stoklund, Bjarne 1987: *Hvad er kulturhistorie? Troels-Lund og den kulturhistoriske strid i Tyskland i 1880'erne*, IEF-Arbejdsrapport 2.
- Stoklund, Bjarne 1989: What is Cultural History? Troels-Lund and the Controversies among German Historians in the 1880s. In: *Humanities between Art and Science. Intellectual Developments 1880-1914*. (Harbsmeier og Trolle Larsen red.). Centre for Research in the Humanities. Københavns Universitet.
- Troels-Lund, Troels 1908: Om Kulturhistorie. I: *Dagligt Liv i Norden i det Sekstende Aarhundrede*. 3. udgave. Gyldendal.

Abstract: The Genealogy of Cultural History

What is cultural history? The paper discusses whether cultural history still should be defined by having a specific empirical object such as the history of everyday life. Taking the point of departure in the current mainstreaming of cultural history and topics outside political history within the discipline of history after the cultural turn, it is argued that cultural history should rather be a specific analytical strategy. The paper investigates the Foucauldian notion of genealogy or “history of the present“ and proposes an understanding of cultural history as an analytical strategy that seeks to destabilize a present that has forgotten its contingency and the time-bound questions that gave rise to its beliefs and practices. Genealogy is therefore about tracing the heterogeneous pathways that led to the apparent solidity of the present. A first sketch to a genealogy of cultural history in Denmark is given through a discussion of the canonized text by T. Troels-Lund, *On Cultural History* from 1894. The idea of everyday life as the analytical and defining object of cultural history is constituted in this text as well as in the disciplinary battles that formed the situational background for Troels-Lunds argument. Instead of taking this situated definition for a given fact cultural history is – in the tradition from Foucault – understood as a critical, destabilizing and thus self-reflective analytical strategy.